

Šiame numery

Ką rinksimės: vienybę ar žlugdančią anarchiją.
Režisierius Jonas Jurašas atsako.
Poezijos pavasaris Chicagoje:
Julijos Švabaitės, Danguolės Sadūnaitės, Vlodo Šlaito, Aloyzo Barono ir Prano Visvydo eilėraščiai.
Edgar Wallace 100 metų gimimo sukaktis.
Kultūrinė kronika.

Režisierius Jonas Jurašas atsako į „Literatūros ir meno“ teatrinę anketą

„Literatūros ir meno“ savaitraštyje, Vilniuje, paskelbta anketa „Teatras ir dramaturgija“. Į anketos klausimus atsakė režisieriai K. Kymantaitė, D. Tamulevičiūtė, J. Miltinis, dramaturgai K. Saja, V. Miliūnas ir kiti teatre ir prie teatro esantys žmonės.

Bet vargu ar visiems prie lietuvių teatro augimo daug prisidėjusiems menininkams būtų leista atsakyti į šiuos standartinius anketos klausimus, jau nekalbant apie teisę paskelbti savo žodį teatro visuomenei. 72-ų metų rugpjūčio gale „Literatūra ir menas“, gavęs režisieriaus J. Jurašo atvirą laišką, ne tik nepaskelbė jo, bet ir nutylėjo patį faktą (kaip, beje, yra nutylėjęs daugelį ir mažiau atvirų pasisakymų).

Kokios buvo šio nutylėto, bet plačiai paplitusio laiško pasekmės, visuomenei yra gerai žinoma. Po to šis savaitraštis vengė minėti J. Jurašo pavardę, net ir tais atvejais, kai buvo kalbama apie jo pastatytus spektaklius (pvz., „Barbora Radvilaitė“ buvo vadinama „kauniečių pastatymu“).

Kadangi „Literatūra ir menas“, būdamas oficialiniu savaitraštiu, o tuo pačiu griežtai apribota tribūna, neturi galimybės apklausti nepriimtinių jam teatro menininkų, mes pateikėme šios anketos klausimus buvusiam Kauno dramos teatro vyriausiam režisieriui JONUI JURASUI. Taigi, į „Literatūros ir meno“ klausimus atsako režisierius JONAS JURASAS.

I KLAUSIMAS: Kaip jūs vertinate šiandieninį lietuvių tarybinę dramaturgijos kraitį? Ar jus patenkina jos žanrinė įvairovė? Kurios pastarųjų metų lietuviškosios veiklos Jūs laikytumėte reikšmingiausiais tolesnei sceninės kūrybos raidai?

J. JURASAS: Lietuvių teatro istorija tėra vienos žmonių generacijos istorija. Ar varta tad verkšlenti, kad neturime savų šekspyrų, moljerų? Ar ne geriau būtų paskelbti paliaubas dramaturgų — kritikų — išeivių laužymo kare, iš nuotolio pasižiūrėti, kaip šlama mūsų medelyno lapai, kas jam trukdo vešliau suburti, pasilygiuoti su drūtais pasaulinio teatro ažuoliukais? Juo labiau, kad ir anie galūnėi visais laikais skundėsi kenčią dramaturgijos bėdą, peikė gyviusius savo genijus. Net ir tada, kai rašė ištisos elžbičių, prancūzų ir italų renesanso meistrų plejados. Pavyzdžiui, Tirso de Molino, piktų liežuvių teigimu, per savo gyvenimą parašęs apie pusantro tūkstančio komedijų, ir vis negana.

Išliekamąją kūrybos vertę nusakoti tik jo Didenybė Laikas. O teatras kuria tautos menininkai, sugebą išreikšti savo žemės, žmonių ir laiko dvasią. Kokia to laiko dvasia, — toks ir teatras. Nekaltinim veidrodžio, jeigu snukis kreivas, — ragino dar Gogolius.

li. Dabargi, kai po kelių paspurdėjimų pamatėme, kad rankos tuštesnės, nei buvo, puolame ieškoti kaltojo iešmininko: kas nuėjo traukinį nuo bėgių?

Visi esame kalti, visi vienos kaltės dalininkai, vienos katastrofos ištikti bendrakeleiviai. Tik laisvėje, taikoje ir vienybėje prabyla muzos, išsiveržia ir paviršia giluminės tautos dvasinės energijos pajėgos, kurios auga, prisitvindo, kaip galingas audros debesys ir įgauna nenumatytus pavidulus.

Rytų Europos pavyzdžių mes patyrėme, ką gali duoti bent kiek iš pavadžių atlaisvintos meno jėgos. Kaip tai įvyko kaimyninėje Lenkijoje arba netolimos praeities Čekoslovakijoje. Kai skausmas, išsakytas meno kalba, tampa žmonijos turtu. Kai toks protrūkis vyksta nuolatinio pavojaus akivaizdoje, neturint teisės meluoti, gudrauti, vizginti uodega.

Asmeniškai aš niekuomet neįsivaizduoju šiuolaikinių pjesių trūkumo. Priešingai, niekuomet neturėjau galimybių pastatyti bent dalį subrandintų savo viduje spektaklių. Nes kiekviena pjesė tampa šiuolaikiška, jeigu turi ką pasakyti savo amžininkams. Vadinamoji klasika teikia net daugiau šviesos pamatyti savo laikmetį per tarpsnį, atitokus nuo aistrų, temdančių tiesą. Gi vadinamosios aktualios pjesės skiriamos tik bado kirminui numarinti, o po tokio maisto lieka tik rūgštus atsiiraujęs.

Iš lietuviškų dramos kūrinių, išvydusių magišką teatro šviesą ir gražiai prisidėjusių prie mūsų teatro griuvėsių atstatymo, galėčiau laikyti Juozo Grušo, Kazio Sajos, Juozo Glinkio, Justino Marcinkevičiaus sceninius veikalus, lankščiai išvinguriavusius tarp Scilės ir Charibdės, — tarp nuoširdžių pastangų atliepti lietuvių interesus ir nepatekti ant cenzūros smaigalio. Nuo filosofinės žmogaus esmės analizės Grušo dramos, gerai išskaliuotos istorinės tiesos Marcinkevičiaus poetinėse kronikose iki groteskinio Sajos „blogio veidų“ šiuolaikiško pasaulio, kupino gerai užmaskuotų adatu, — štai tas maistas, kuriuo buvo stengtas maitinti visuomenę. Tačiau vienintelė lietuviška drama, kurią be išlygų galima statyti europinėje scenoje, buvo Juozo Glinkio „Grasos namai“, veikalas taip išsiskiriantis iš viso mūsų šiojo ezo-piško konteksto, kad cenzoriai, netekę žado, praleido šį kūrinių sceną, slapta tikėdamiesi, jog jis nebus supastas plačiųjų visuomenės sluoksnių. Toks apskaičiavimas ne be pagrindo: cenzoriai pažįsta vidutinybės psichologiją. Kasdienybės šienų šeramas protas ima nebesuviskinti gryno maisto, nes keletas tikrų teatro švenčių negali atsverti dešimtmečiais nuodijamo organizmo žalos. O teatro veikėjai, atsakingi už dvasinę visuomenės sveikatą, užmiršo, kad jie piau-

na šaka, ant kurios patys sėdi.

mums bus gėda prieš ateities kartą, kuri kažkada būtinai ateis, kad paklaustų: „O ką gi jūs padarėte, kad paliudytumėte apie savo laikmetį? Jūs, tarybiniai Lietuvos menininkai, kurių niekas nevezė į sibirą, netrėmė, nelaužė pirštų, o priešingai siuntė pasisemti kūrybinių jėgų į sanatorijas, ir į jūsų išties rankas bruko riebesnį kšnij?“

II KLAUSIMAS: Kaip būtų galima palengvinti pjesių kelių nuo dramaturgo stalo iki žiūrovų? Kokios, jūsų manymu, turėtų būti dramaturgų ir teatro bendradarbiavimo formos?

J. JURASAS: Vylingu naivumu dvelkia šis „Literatūros ir meno“ anketos klausimas. Atsakę į anketą, ūsuose, o beūsi — dar giliau paslėpę šypsenėlę, tarsi nepastebėdami, kad tai yra esminis klausimas, kurį pakelusi pamatyti, kas slypi meno tramdymo užkaboriuose. Norėčiau tikėtis, kad redakcijos stalčiuose liko gulėti atsakymai, kas trukdo: dešimtmečiais tobulinama cenzūros sistema kiekviename žingsnyje. Prasideda ji prie dramaturgo stalo, kai autorius dar tik ruošiasi rašyti. Jis jau žino, kas „nepraes“, kokių patalsių pareikalaus teatro meno taryba, teatro partinė organizacija, kurioje, kaip taisyklė, susipietę patys negabiausieji aktoriai, vadovaujami nevykėlių direktorių, besirūpinančių, kaip įtikti miesto valdžiai, kaip užsitikrinti sau gerbūvį. Paskui ateina eilė „taisyti“ pjesę Kultūros ministerijai, kurios darbuotojai nedrįs leisti statyti pjesę, kol jos nepalaimins pats vyriausias meno žinovas, mįslingai išsares: „Neskubėkim, pasvarstykim, palaukim“. Pjesė pradeda savo kančių kelią nematomais labirintais: derinamos nuomonės Glavlitė, Centro Komitete, Saugume; vienas pjesės variantas keičia kitą, „švarinama“, glaistoma, karpoma. Po metų kitų, žiūrėk ir priartėja ilgai lauktoji ir baimė kelianti „peržiūros“ diena. Lyg į paskutinįjį teismą suguža atvirai ir slaptai meno teisėjai, iš baimės pražiūrėti kokią ereziją net nematydami, kas vyksta scenoje. Cia tik pirmoji misterijos dalis. Antroji prasideda po to, jeigu stipresnis spektaklis netiesia ar didžiulio atkaklumo dėka pasiekia pirmuosius žiūrovus. Aišku, apvalytas, papudruotas, apdraustas nuo „nekontroliuojamų asociacijų“. Vyksta nematomas procesas: doresnis spektaklis skina kelią pažangesniam, o išdaviškas atveria naujas galimybes dar didesnei niekšybei. O cenzūros sistema, kaip žinia, nuolat tobulinama. Paskutinytis „išradimas“ primygtinai reikalauja iš teatro menininkų perimti cenzorių funkcijas patiems, paliausuoti nuo šio nemalonaus darbo apmokamus cenzorius, liautis vaizdams, kad tarybinį meną, kaip revoliuciją, galima daryti su baltom pirštinėm. Šis aforizmas priklauso iš Vilniaus kilusiam Dzeržinskiui, bet dabar ji mielai pasisavino ir naujosios gadinės čekistai, mene manantys nemenkesnį pavojų, kaip bombų sprogime. Tik nežinia, kas įvyktų, jeigu tas ketinimas visą atsako-

Kertinė paraštė

KĄ RINKSIMĖS: VIENYBĘ AR ŽLUGDANČIĄ ANARCHIJĄ?

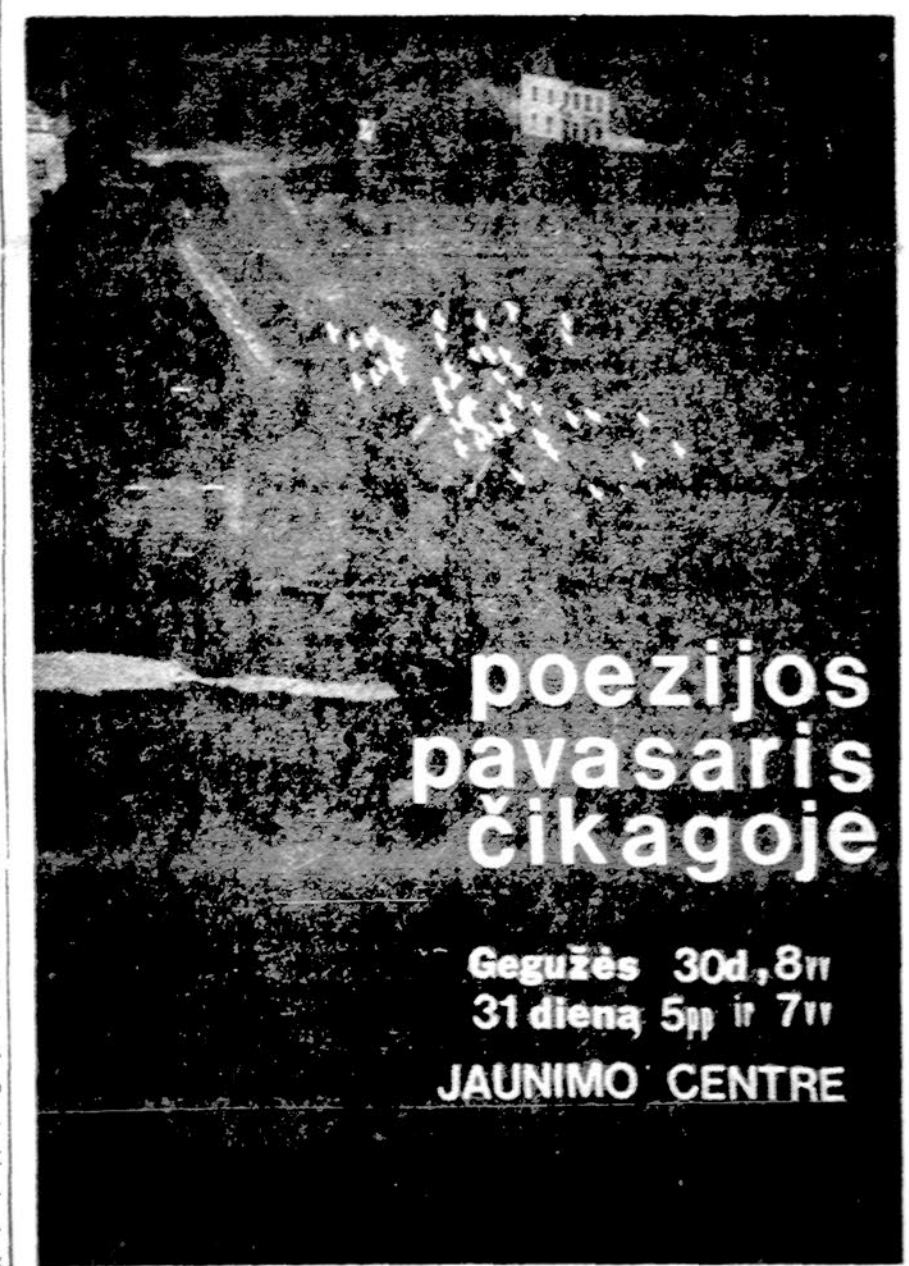
Štasio Barzduko žodis penktajame Lituanistikos instituto suvažiavime š. m. gegužės 17 d. Clevelande.

Prie visų kitų mano jau turimų „garbių“ ir „negarbių“ šiandien pridėta dar viena — tarsi jums žodį Lituanistikos instituto V suvažiavimo proga. Esu suvalkietis, o jiems, be nereikšmingų išimčių, būdinga imti, kas ką duoda. Tad ačiū ir už šią garbę.

Jaučiu, tur būt, ir Jūs visi jaučiate, kad bankete reikia kalbėti kitaip, negu čia buvo kalbėta salėje ir auditorijose visokių rimtų svarstymų metu. Čia reikia atsiliepti, atsipūsti, net šyptelėti. Reikia humoro. Bet lietuviui nusišypsoti iš tikrųjų nelengva. Man rodos, šitai paveldėjome dar iš tų laikų, kai giminiavomės su romėnais. O romėnų Catullus nutatė kietą ir išmintingą dėsni: „Niekio nėra kvailiesnio, kaip kvailas juokas“. Nenorim būti „kvaili“, todėl ir nesijuokiam. Sako, moką juoktis, bent jau nuotraukose šypotis amerikiečiai. Todėl drįstu jums šia proga taip pat pacituoti ir amerikietės poetės Margaretos Preston (nežinau: ponija ji ar panelė, todėl palieku jos pavardę be galūnės) išdėmetiną posakį: „Nesijuok iš savo juoko. Čiaud tik tas, kas tabaką uosto, bet ne pati tabako dėžė“.

Na, o dabar leiskite plaukti į lietuviškus mūsų vandenis. Man, kaip suvalkiečiui, nelengva nepasigirti, kad maždaug jau esu tiek pat metu, kaip ir tautinis mūsų mokslas, Pvz. Petro Kriaušaičio „Lietuviškos kalbos gramatikos“, pasirodžiusi 1901 Tilžėje, tik penkeriais metais už mane vyresnė. O Rygiškių Jono 1911 „Lietuvių kalbos sintaksė“ ir 1922 „Lietuvių kalbos gramatika“, įtvirtinusios lietuvių kalbos skyrybą bei rašybą, yra jau abi jaunesnės. Esu vienmetis su pirmuoju lietuvišku mokslo žurnalu „Draugija“, o vieneriais metais vyresnis už 1907 Vilniuje įkurtą Lietuvos mokslo draugiją. Apie

(Nukelta 2 psl.)

„Poezijos pavasario Chicagoje“ plakatas — kun. Algimanto Kezio, S. J. nuotraukos fone.

Julija Švabaitė

TĖVYNĖ

Tėvyne,
tulpių užuolaidom languos
pro ašarotą saulę,
tėvyne,
su gandraizdžiu skurdžiui,
erškėtrožėm prie vartų,

Už mano nuodėmės, tėvyne,
tavo ranka nukirsta, kaip medžio...
Už mano nuodėmės, tėvyne,
basa, basa tu
vienais marškiniais
per kraująžolį kalavijus,
per užsalusią upę
į nežinią...

1975 balandžio 7 d.

(Atkelta iš 2 pusl.)

Režisierius Jonas Jurašas atsako

(Atkelta iš 1 psl.)

mybę perduoti patiems menininkams iš tikrųjų būtų įgyvendintas. Žiūrėk, imtų ir išdrįstų lietuvių menininkai pasinaudoti ta vienintele proga rikelėti pro užgniauztą burną apie tai, ką mes visi jaučiame, apie ką patyliškai šnibždamės? Atsakymai iš šių esmės nenuoširdų "Literatūros ir meno" klausimų, patarkime iš savo beteisės padėties trumpai ir drūtai: nuimkite pančius nuo teatro, literatūros, meno, išdrįskite ištrūkti iš despotiškos Maskvos rankos, kurios kartais nemėgstate net jūs, lietuviški, ji vadinasi, ir per trumpą laiką mūsų menas pasieks tas aukštumas, į kurias jūs kviečiate mus skverbtis, atleiskit, per užpakalinį įėjimą. Tada nereikės tų smulkmeniškių ginčų, aiškinimų, kas kalta dėl teatro ir viso mūsų meno sustabarėjimo, savaime susidarys natūralios bendradarbiavimo formos. Tikrieji santykiai, kalbant jūsų terminologija, tarp užsakovo, kūrėjo ir meno vartotojų gimtų, tik esant laisvai kraujo apytakai visuomenėje, visiems drauge suvokus paskirtį, likimą ir kiekvienam įpraminus savo aukštesniąją prigimtį. Nes tuščios tos ambicijos, intrigos ir nesutarimai tarp teatro ir dramaturgų. Jie primena irzlų varlių kurkimą stovinčiam vandeny. Jei jums, teatro žmonės, iš tikrųjų rūpi menas ir gyvas teatras, o ypač jei jūs neabejingi lietuvių kultūros atečiai, — dorai ir sąžiningai siekit vieno tikslo, ir nesistenkite savo veidmainiškų niekelių vadinti nacionalinės dramaturgijos vaisiais ir aimanuoti, kad jų nenori teatras statyti. O ir pastatytas vidutinybės nebūtinai glostyti pagal plauką, — nuo to gal patiems autoriams ir geriau, bet nei teatrali, nei žiūrovai nebūtinai jį sutis.

Panegiriskos "tuštybės mugės" triumfas — vienadienis. O smulkūs ginčai ir intrigos kyla ten, kur mirina tyla slepia esmines problemas.

III KLAUSIMAS: Ar mūsų šios dramaturgijos ryšiai su gyvenimo realijomis (problematicos, temų, herojų pasirinkimo prasme) pakankamai glaudūs? Kodėl mūsų originalioji dramaturgija kol kas dar sunkiai skina kelią į sąjunginę sceną?

J. JURAŠAS: Dar begėdiškesniu koketavimu atrodo laikraščio klausimas apie mūsų šios dramaturgijos ryšius su gyvenimo realijomis ir jos kelią į sąjunginę sceną. Niekas juk neišdrįstų prisipažinti, kad priverstinai "realijų" sąlygom ir ryšiai yra priverstinai. Visuomenė yra suskaldyta baimės, nepasitikėjimo vienas kitu; problemų, temų, net herojų ratas griežtai determinuotas, vyrauja apatija, abejingumas, savanaudiški interesai. Nėra jokių idealų, tikėjimo, meilės, vilties, — nieko, kas skatintų kūrybą, keltų dviasią.

Zinoma, ne dėl to lietuviški veikalai sunkiai skina kelią į sąjunginę sceną — tai scenai per daug ir tos mažos dalies dvasinumo ir tautinio sąmoningumo ženklų, kurie išliko šiandieninėje lietuviškojoje dramoje. O jei ir būtų tai, kuo pilnai privalo alsuoti tikra kūryba, ir net jei iš tikrųjų ji pasiektų didelio meno aukštumas — jos kelias būtų tik ilgesnis ir dar skaudžiau vingiuotas į sąjunginę sceną. Kaip pvz., J. Grušo dramos, kurios buvo be galo perdirdinėjamos ir redaguojamos, verčiant ir rusų kalbą, ir galų gale tik viena iš jų. "Meilė, džiazas ir velnias", išvydo sceną iškraipytą pavidalu ne didžiojojo sūnėnė, bet nuosaliu Krasnodaro krašte. Ir jau visai beviltiška lietuvių dramai — pa-

sekti nepasiekiamą per uždangas Vakarų pasaulį ir jo scenas. Darbštūs ir dori lietuvių menininkai, jausdami savo mažo krašto uždangą, visada norėjo "išieiti į žmones". Bet ne per ryšius, pažintis, pataikavimą ir kooperaciją, o tiesiu ir sąžiningu keliu. Tas kelias neveda į Maskvą.

Dabar daugelis jau išmoko užsistatant nusiipelnusių veikėjų, liaudies artistų, laureatų vardus ir per "tarnybinius įėjimus" išieiti į sąjungines "aukštumas". Bet ar tas tuščios statinės garsas daug kuo praturtino lietuvių kultūrą? Ir ar jis turi išvesti mūsų tautą iš nežinios ir konjunktyrinių pavaldžių provincijos nebylumo? Pagaliau tikriems menininkams visada labiau rūpi gyvos kūrybos laisvės problemos, o ne jos keliai į Maskvą (tuo pasirūpins, kai ras reikalingą, Maskvos tarpininkai).

Taip, "Literatūra ir menas" — kaip paklusnus partinio aparato tarnas — kartoją visiems seniai įgrisusi, praradusi savo prasmę leitmotyvą: skatinti meno glaudžius ryšius su gyvenimu. Bet ką tai reiškia iš tikrųjų? Su kokių gyvenimu reikalingi tie "glaudūs ryšiai" — su oficialiuoju, sumodeliuotu laikraščiu, pranešimu, planu ir atskaitu, ar su tuo tik-

ruoju, kuriame telpa skaudžios ir neišsprendžiamos visos problemos — politinės, visuomeninės, dvasinės?

Išivaizduokim, ką pasakytų tas pats "Literatūros ir meno" laikraštis, jeigu jam tektų vertinti ir atsakyti už tikrai iš skaudžios realybės gimusią dramaturgiją, kuri pilnu balsu prabilų apie egzistencijos skausmą, apie niūrią ir melagingą tarybinę tikrovę, apviltą maskaradinių panegirikos ir tuščio triumfo — to karnavalo virš lavonų — kostiumu.

Apie tas dvasines, pilnas vilčių, abejonių ir desperacijos žmogaus problemas, su kuriomis šiandien tyliai grumiasi ne vienas, užsidaręs tarp keturių sienų ir užsikimšęs burną pagalvę, kad jo risko negrįžtų net lojalūs kaimynai. Arba — apie tą marinantį dvasią beviltišką abejingumą, kuris palaipsniui paraližuoja dalį tautos, nutildo sąžinės balsą ir lengva ranka leidžia išsidėti savo idealu, įsitikinimu, o jei reikės — ir savo draugų, pamerkti ką liepta, ir pagirti, už ką bus atlyginta? Ir iš kur tas abejingumas kyla?

Jeigu ta "glaudžių ryšių su gyvenimu" dramaturgija pakelduotu laikraščiu, pranešimu, planu ir atskaitu, ar su tuo tik-

dytą sąžinę, jeigu joje rastų atgarsį visų tarmų, pūdumų kaulėjimuose, beprasmiškai pakištų po ledu Sibire likimų apibendrinimas. Jeigu tokia dramaturgija išreikštų tai, ką turi žinoti pasaulis ir istorija apie mūsų mažą ir ištvermingą tautą, — kas būtų tada? Kokie konkursai vertintų šitą dramaturgiją? Ir kokias premijas paskirtų jai Kultūros Ministerija, Partijos Komitetas ir Saugumas? — kamera, lageris ar nebylų, šaltą upės dugną?

Tegul pabando nors i šį vieningai klausimą atsakyti — tegul ir pats sau, kad niekas negrįžtų ir niekas net neįtarti — šis gražius vardu pasivadins "Literatūros ir meno" laikraštis, kuris taip stropiai stengiasi atstovauti "generalinei linijai".

Gal nors valandėlei šios anketos iniciatoriams praeis noras kelti veidmainiškų klausimų, paskui laukti iš anksto aiškių atsakymų ir sulaukus, dar redaguoti per dygus išsiskėnijimus.

Nes iš tikrųjų, ko vertas šitas klausimų — atsakymų žaidimas, kai tas, kuris klausia, žino, kaip turi būti atsakyta?

Jonas Jurašas
Munchenas, 1975 m.
gegužės mėn.

Labiausiai skaitomas rašytojas

Edgad Wallace 100 metų gimimo sukaktis

Šiemet balandžio 1 d. sukako 100 metų, kai gimė labiausiai pasaulyje skaitomas rašytojas Edgard Wallace. Kai jis, sulaukęs tik 56 metų amžiaus, mirė 1932 m., paliko 173 policinių nuotykių romanus ir knygas, 22 dramas ir komedijas, šimtus apysakų ir tūkstančius straipsnių įvairiomis temomis. Su jo mirtimi išnyko charakteringa Anglijos literatūros figūra. Žurnalistas, romanų rašytojas, filmų scenografas. Jo

karjera buvo audringa ir pilna nuotykių, kaip ir jo romanų veikėjai.

Gimęs 1875.IV.1 Greenwiche, netekęsios motinos artistės metrikų įstaigoje buvo užrašytas kaip išvaizduoto, bet nebuvo artisto William Wallace sūnus. Kai turėjo devynerius metus, buvo išsūntas vieno Londono žuvų turgaus nešiko. Dvylikametis Wallace reikaudavo, pardavdamas laikraščius kaip tik prieš

spaudos biurą, kurio vėliau buvo pirmininku. Dirbo spaustuveje, pardavinėjo batų tepalą, padėdavo viename žvejų burlaivyje, o laisvu laiku klijodavo Londono gatvėse su vežimėliu, pardavinėdamas pieną. Sulaukęs dvidešimties metų, buvo paskaitas į kariuomenę ir pasiūstas į Pietų Afriką. Transvalyje pabandė žurnalisto duonos. Kailio būrų karas, Edgar Wallace pasidarė korespondentu ir pradėjo savo literatūrinę karjerą.

Wallace visada buvo linkęs į paslaptis, nuotykius, tad ir jo žurnalizmas buvo nuolatinis nuotykis. Nors veikė labai griežta cenzūra, tačiau Wallace žinias Londonas gaudavo be cenzūros. Jis žinias siųsdavo vienas savo draugui, panaudodamas biržos šifrą. Tasai draugas išsifruodavo ir perduodavo vienai laikraščio agentūrai. Tuo laiku, kai buvo nekantriai laukiama karo tarp būrų ir anglų pabaigos, Wallace suorganizavo žinių perdavimą vieno kareivio pagalba. "Kiek vieną rytą, — vėliau Wallace pasakojo savo autobiografijoje, — iš Pretorijos nuvykdavau prie Vaal upės, kur buvo Kitchenerio štabas, ir kur dirbo mano kareivis. Jis iš to turėjo parodyti man tris skareles: raudona reikšė, kad dar nėra nieko naujo; mėlyna — daroma derybose pažanga; balta reikšė, kad jau taika. Neprisimenu kiek tokių kelionių į Vaal upės pakrantę esu padaręs. Pagaliau mano kareivis parodė baltą skarelę. Net negrįžęs į Pretoriją, pasiūčiau į Londoną telegramą: "Sutartis pasirašyta". Laikraščiai žinią paskelbė anksčiau, negu buvo gautas oficialus komunikatas".

Tasai Wallace pokštas tiek įsiutino Kitchenerį, kad anas liepė atimti iš Wallace pasiūlymo medali, gautą karo metu. Tačiau rašytojo karjera jau buvo išsijungusi į tinkamas vėžes. Pirmais Edgar Wallace romanas "Keturi teisingi vyrai", pasirodė 1902 m., ir autorius jo turėjo atspausdinti savo lėšomis. Tačiau netrukus Edgar leidėjų ir publikos buvo gaudytė gaudomas ir savo populiarumu pralen-

(Atkelta iš 1 psl.)

savo duoklę ir tai tautinio mūšio gyvenimo daliai, kuri susijusi su tautine mūsų gyvybe. Antara, reikia mūsų mokslą nešti į pasaulį. Trečia, lietuvis mokslininkas ir šiandien turi būti visuomenininkas, kokie savo laiku buvo Jablonskis ir Būga, Mairo-nis ir Putinas, Vaižgantas, Baranavičius, Kudirkas ir Šliūpas, Sapokas ir Sruogienė, Kriščiukai-

kė net ir seną Dumas — tėvą. Leidėjai tvirtina, kad trisdešimties metų laikotarpį Wallace romanų išspaudė 25 milijonai egzempliorių.

Wallace buvo nepaprastai darbštus ir produktyvus. Daugeli metų rašė ne ranka, o savo knygas diktavo stenografui. Tiek buvo ištvermingas, kad galėdavo savo darbą diktuoti ilgas valandas. O kai stenografas jau pailsdavai ir nukrisdavo, Wallace tęsė savo darbą toliau, naudodamasis diktofonu, sėdėdamas patogioje stiklinėje kabinėje, be pertraukos traukdamas cigaretės dūmus iš ilgo, kaip pasivaikščiojimo lazda, kandiklio. Kartą leidejas ketvirtadienį paprašė romano rankraščio sekančiam pirmadieniui, Wallace tai padarė: pasiuntė leidejui 70.000 žodžių (apie 300 spausdintų puslapių) romaną. Nereikia labai stebėtis tokiu Wallace rašymo greitumu.

Juk ir Walter Scott savo romaną "Waverly" parašė per 6 savaites; o tai buvo 300.000 žodžių darbas. Arba Anthony Trollope, kuris parašė 100 ilgų romanų, būdamas uolus ir skrupulingas vienos ministerijos valdininkas. Visai suprantama, kad dėl tokio gausumo turėjo nukentėti stilius. Wallace savo padiktuotų romanų niekad netaisėdavo, nelygindavo.

Wallace savo romanais norėjo duoti skaitytojams ne žmonių charakterius, o tik supintus nuotykius. Jo pasakojimai neturi stilius puošnumo, nei Sherlock Holmes kazuistikos, dėl kurios net antra — trečią kartą skaitant patį romaną galima pasimėgauti logiška ir viertisa romano konstrukcija. Nors pas Wallace to nėra, tačiau jis liko nepralenkiamas, kai sukuria kriminalistų papročius ir metodus, ir jų lūpas įveda labai patikėtus žodžius.

Wallace galėjo pasididžiuoti, jog pralenkęs garsumu Gaboriau, Lupin ir Conan Doyle, ir turėjęs tarp savo skaitytojų mokslininkus ir valstybės ministrus. Wallace knygos pasidarė papročius: kiekvienas, kas pajėgė, turėjo būtinai perskaityti naują Wallace romaną. Tai duodavo autoriui 40.000 svarų sterlingų metinių pajamų; anais laikais tai buvo pinigai! Trumpai prieš mirimą Wallace nuvyko į Hollywoodą, tikėdamasis pasirašyti kontraktą su RKO. Kaip paprastai, atvyko į studiją šeštadienį ir pasiteiravo kokio sužeto iš jo norėtų. Per devynias Hollywoode buvimo savaites parašė kinui klasikinį "King Kong".

Grįždamas atgal į Angliją laivu, 1932 m. vasario mėn. susirgo plaučių uždegimu ir greitai mirė. Laivas "Berengaria" iplaukė į Southampton uostą su vėliava pusiau stiebo. Londono laikraščiai gatreje Fleet Street bažnyčių varpai skambino, pranešdami Wallace mirtį.

Edgar Wallace gyvenimas buvo ne mažiau spalvingas, kaip ir (Nukelta į 4 psl.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

tis, Leonas ir Roemeris, ir daugelis kitų.

Nereikia jums priminti, kiek aš pats esu susijęs su Lietuvių Bendruomene. Ji turi būti mūsų lietuviybės tvirtovė. Lietuvių mokslininkai taip pat nori matyti jos gyvenime ir veikloje aktyvų ir pozityvų. Bendruomenei rūpi sudaryti sąlygas lietuviui mokslininkui susitikti su plačiąja lietuvių visuomene. Kultūros kongresai, vėliau mokslo ir kūrybos simpoziumai Amerikoje, Kultūros dienos Australijoje, studijų savaitės Vokietijoje ir t. t. — va ta

salvyčio vieta. Šia proga Jus prašau dviejų dalykų. Pirmą, prigydyk mintį: naudinga ta vienybė, kuri remiasi tolerantiška visų įvairybė. Ir antra: pertemptas ir egocentris patriotizmas ima mums grėsti virsti savitarpio besikaunantių grupių žlugdancia anarchija.

Lietuvio mokslininko žodis, pavyzdys, tam tikra aktyvi iniciatyva ir kuriamasis darbas tebūnie tos atramos, kuri mums taip labai reikia. Ir esu, kaip matote, ne tik patenkintas, bet ir laimingas galėjęs su Jumis ne tik savo džiaugsmu, bet ir rūpesčiais pasidalyti. Kviečiu Jus: eikite ten ir pas tuos, kuriems Jūs esate reikalingi!

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. L U 5-6446
8007 W. 83 Pl. Justice, III 599-0500
Pirma ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 374-5912

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val. pirmad., antrad. ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso tel. 476-1042
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet.
antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, Šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BF 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3507 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad. antrad. ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ats. PO 7-0000 Rez. GA 3-7279
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGJA
Ofisai
Ofisai: 2403 W. NORTH AVENUE
5214 N. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1331
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. TERESE KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
9755 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. — 340 0887

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį
Šeštadienis 12 ir 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 8-9901
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val. pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATOS CHIRURGJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. v. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1223
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 6-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus

Tel. Ofiso PR 8-6446
DR. F. C. WINKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad., pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-6850
DR. PETRAS ZLIORAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirm. antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Apsk. pagal susitarimą

M. Dobužinskis

Bažnytkaimis

Poezijos pavasaris Chicagoje

1975 metais gegužės 30 — 31 d.

Vladas Šlaitas

PAVASARIS LIETUVIŠKOJ PROVINCIJOS

*Pavasaris provincijos miestelyje
buvo daugiau negu pavasaris miestelyje.
Tai buvo meilės ir svajonių pareiškimas
raudono gaidžio saksofonu amžinai
jaunam pavasariui provincijos miestelyje.*

*Pavasaris provincijos miestelyje
buvo daugiau negu svajonių pareiškimas.
Tai buvo meilės iš širdiesprisiršimas
prie savo gimtojo miestelio, amžinai
jaunam pavasariui jaunystę grojant.*

Knyga apie lietuvių liaudies skulptūrą

Aleksandr Solomovič) Kanceli-
kas, LITOVSKAJA NARODNAJA
SKULPTURA — LITHUANIAN
FOLK SCULPTURE. "Sovetskii
chudožnik", Moskva 1974, 191 psl.
in 4, 13.000 egz. 4,42 rbl.

Lietuvių liaudies meno klau-
simaus leidiniai svetimomis kalbo-
mis nėra dažni. Todėl su
džiaugsmu imi į savas rankas
Aleksandro S. Kanceliko darbą
apie lietuvių skulptūrą, kuris pe-
reitais metais pasirodė rusų k.,
daugiau pora metų išgūlę
spaustuvėje, kol didysis Maskvos
brošis malonėje praleisti ir pasi-
rašyti spausdinti (knygos gale
tokie įrašai atiduota rinkti 1971.
X. 26 ir pasirašyta spausdinti
1973.XII.13, žodžių tikrai penk-
metiška! ir stachanoviška!).
Pats leidinys gražiai išleistas,
nors formatais ir neįprastai aukš-
tas, lyginant su knygos pločiu,
gausius išsio puslapio įvairiomis
mūsų senosios ir dabartinės
medžio skulptūrų nuotraukomis,
kurių nemaža dalis ir spalvotų.
Visas leidinys yra dviejų pagrin-
dinių padalų ir su tikrai gerais
įvadais, kurie atskleidžia gili
senosios lietuvių liaudies skulptū-
ros pažinimą, jos raidą ir įdomias
tšios šaknis.

Pirmoji knygos dalis skirta
mūsų krikščioniškai skulptūrai,
mūsų dievdirbių drožtoms sta-
tulėlėms, tiek šventųjų, tiek ir
velniukų. Šiame skyriuje 43
darbai ar jų dalių nuotraukos,
kurių 15 spalvotų, tai žinomų ir
nežinomų XIX. XX a. dievdirbių
drožiniai. Atskiru poskyriu tei-
kiami Vinco Svirskio darbai, ku-
rių čia duota 11 pilno psl. nuo-
traukų ir eilė kitų dar apraše; jo
šv. Izidoriumi papuoštas ir leidi-
nio viršelis.

Antrojoje leidinio dalyje sudė-
ti jau dabar žmonių drožtųjų
statulėlių nuotraukos. Vieni jų
drožė jau nepr. metais "Margi-
nių" parduotuvė ir dabar tebe-
tesia drožybą, nors jų ne vienas
jau paveikti ir nauju, mokykli-
nių, drožybos būdų, todėl grie-
tai tautotyrininkai kalbant:
likęs jau pritakomasis liaudies
menas, bet ne senasis. Jų dar-
buose, be senosios religinės tema-
tikos, gausu ir humoristinių bei
visokio privalomojo socializmo,
pvz. St. Riaubos. Jo tokie "Ponai"

A. MAZIULIS

(103), su cigaru storas "Ameri-
konas" (117, darytas 1963) ir kt.,
tikrai priklauso laiko duoklei ir
visai tinka bet kokiai didžiojo
brolio ruošiamai parodai. Taip
pat prisimintina, kad iš dalies jie
drožti, nusižiūrėję į "Šluotos"
karikatūras, dažnai nebeatskiria-
mas nuo rusiškųjų, o kartais gal
ir į naujuosius Maskvos činau-
ninkus bei kitus "varguolius" di-
džiuosius brolius, atsiūstus Lie-
tuvos valdyti ar net visokius Le-
ninus, Stalinus su Chruščiovais...
Ir aplamai, tų visų "ponų" bei
"amerikonų" antropologinis ti-
pas (savo proporcijomis) yra
būdingas kaip tik nutukusiame
rusui (plg. drožinio ir ruso trum-
pokas kojas!), bet ne kitam euro-
piečiui. Antrosios dalies pirmame
poskyryje atskirai išskirti ir ap-

tarti: Petras Kalenda (duoda ir
jo Palangos Juzė iš 1955), Juo-
zas Laurinkas, Anicetas Puško-
rius, Elzbieta Paškauskaitė-
Daugviliienė, rodant jų atskirai
po vieną antrą darbą. Atskirai
jau pabrėžtas ir plačiai aptartas
Stasys Riauba (g. 1904), plun-
giškis, kuriam negailėta 102-108
psl. rašto (ten įdėta dar 7 dar-
bų nuotraukos) ir 11 išsio psl.
nuotraukų, iš kurių dar Platelių
ež. salos ragana (113) ir Laikro-
dininkas (116) spalvotos. Tre-
čiam poskyryje vėl trys: Liongi-
nas Šepka, Aleksas Mockus ir
Juožas Liaudanskas, žinomi savo
drožiniais ir iš seniau. Jiems pa-
skirta 15 psl. nuotraukų, su ke-
liomis dar tekste. Ir gale atskirai
duodami jau paskutinio dešimt-
mečio drožėjai, kuriems šalia ap-
žvalgos teskirta 13 pilno psl. nuo-
traukų (jų tarpe dar po 1 A. Moc-

kui ir St. Riaubai), kuriuose se-
nove padvelkia J. Jonušo kau-
kės.

Leidinio priedu duota senųjų
dievdirbių ir šios dienos drožėjų
trumpas biografinės žinios, kar-
tais ir nuotraukos, visa tai, žino-
ma, rusų kalba. Pridėti ir 181 psl.
šiandieniniai muziejai su adre-
sais, kurių fondais buvo pasinau-
dota, ši leidinį ruošiant, taip pat
jį sąrašas vien tik rusų graždan-
ka. 182-3 psl. bibliografija, bet
joje be senųjų ir socialistuotų lei-
dinių suminėta dar J. Baltrušai-
tis, Lithuanian folk art, Muen-
chen 1948 ir M. Gimbutas (Gim-
butienė). Ancient symbolism in
Lithuanian folk art, Philadel-
phia 1958. 185-187 p. įdėta trum-
pa anglų k. santrauka ir nuo-
traukų sąrašas, kur dėl savotiš-
kos iš graždančios transliteraci-
jos retai kuri pavardė beatpažis-
tama! Nežinau kaip galima at-
pažinti pvz. Lemajis, ar Yhkur-
nis ir kt., kad tikrai tai Lemežys
ar Užkurnis..., jei nebūtų lietu-
vių k. santraukos ir darbų sąra-
šo (188-190 psl.). Peržvelgęs tu-
rinį 191 psl., nustembu, kad ten
pamiršta įrašyti santrauka anglų
kalba.

Tautotyrininkui įdomus pats
knygos įvadas, kuriame autorius
ieško šiandieninės lietuvių liau-
dies skulptūrai tšios iš prieškrik-
ščioniškos senovės, nuo pat nau-
jojo akmens amžiaus dienų. Ten
jis duoda juodkrantės gintarinę
žmogaus statulėlę, kažkodėl pa-
vadintą "sena baltų žemės deiv-
e Zemyna" (10, 185, 188). Jo
prielaidai, kad mūsų dievdirbiai
drožė senesniais įpročiais, tauto-
tyrininkai negali priešintis, nes
XIX-XX a. kiekvienas dievdirbys
drožė ne tik dievukus, bet ir ki-
tas įvairias statulėles ar dirbi-
nius. Viena tėra aišku, kad die-
vukai buvo skirti viešumai, vi-
suomeni, už juos gauta ir pini-
go ir dar sulaukta garbės. Tie
dievdirbių darbai buvo visų pa-
garbiai sutikti, jie ilgiau išliko
ir pateko mūsų dienomis į mu-
ziejus. Kiti to paties drožėjo dir-
biniai susilaukė anksti krosnies:
įvairūs jo drožti senukai ar gy-
vulėliai, kurios skyrė savo vaikų
žaislui ir t. t. Ir tokių darbų, ku-
riais savu laikų nesidomėjome,
to paties drožėjo buvo tikrai ne-
mažai. Drožimui ar lipdymui pa-
linkę darėsi įvairių senukų ar
gyvulėlių ganydamas ir jaunuo-
lis; darė jų kiekvienas kerdžius
ir kt., bet jie tebuvo savo reika-

Pieta

Lietuvių liaudies skulptūra

(Nukelta į 4 pusl.)

Pavasaris

Nuotrauka K. Ambrozaičio

Poezijos pavasaris Chicagoje

1975 metais gegužės 30 — 31 d.

Danguolė Sadūnaitė

TAS PATS PASIKARTOJANTIS DANGUS

tas pats pasikartojantis
mėlynas vasaros dangus —

tas pats pasikartojantis
upėje
skambėjime upės
vandens liepsnų:
seniai virtęs brangakmeniu.

Putnamas, 75. V. 10

ZYDI SODAS

sodas žydi —
ir diena, ir žolė, ir dangui

savo žydėjimą tau —
net ir nuo savęs turiu nuslėpti!

VAIZDAS IŠ LANGO

saulė
žydi —
kaip gegužės mėnesio
sodas

ir juokiasi,
pasislėpusi už tvoros,
ta senoji burtininkė

Putnamas, 75. V. 16

SODAS ŽYDI

žydi
akacijos medis —

bet jau ne medis žydi;
žydi žolė
ir dangus —

o gal daug angelų;
sode —
ateina
ir šėina —

Putnamas, 75. V. 17

Rusų dokumentai apie Valančių

(Tęsinys iš praeito šėštad.)

Vyskupo Valančiaus nušalinimas iš kels
klausiama, ar reikia jį nedelsiant pakeisti ir
kuo pakeisti?

Pirmoji šio klausimo pusė reikalauja tik-
tai teigiamo atsakymo. Be skubaus vyskupo
Valančiaus pakeitimo ne tik Kauno ir Kuršo,
bet ir kaimyninės Vilniaus bei Gardino gu-
bernijos pasilieka be vyskupo. Jeigu abi pa-
starosios gubernijos faktiškai ir galėtų iš eilės
keletą metų pabūti be Romos katalikų vys-
kupo, tai, neskaitant Kuršo, jokių būdu ne-
galima to pasakyti apie Kauno guberniją.
Pravoslavų elementas sudaro daugumą Gar-
dino ir mažumą Vilniaus gubernijoje. Jeigu
abi šias gubernijas sujungti į vieną pravo-
slavišką vyskupiją, tai pravoslaviškas ele-
mentas savo skaičiumi prilygtų Romos ka-
talikų gyventojų skaičiui. Kauno gubernijos
gyventojai priešingai, beveik visi išpažįsta
Romos katalikų tikėjimą, o kai kuriose vietovėse
dėl didelės dvasininkų įtakos jie virto
fanatikais. Reikia atsižvelgti į Kauno guber-
nijos daugumos gyventojų religinius įsitiki-
nimus ir, gerbiant jų tradicijas bei papročius,
nepalikti jų be katalikų vyskupo.

Prie Telšių vyskupijos paliktas sufragana-
sus vyskupas Beresnevičius su paveldėjimo
teise (cum iure successionis). Atrodytu, kad
tai būtų tas pats asmuo, kuris turi pakeisti

vyskupą Valančių. Tačiau siūlyti tokį pakai-
tą būtų labai neįvalgu be išankstinio ir
krūpštaus vyskupo Beresnevičiaus santykių
aptarimo su buvusiu sukilimu ir ta politine
organizacija, kuriai priklauso dabartinė Tel-
šių vyskupijos katalikų dvasininkija.

Pagal kitatikių tikėjimo įstatymo XI tomo
45 str. prasmę, vyskupas valdo vyskupiją, pa-
dedant savo vyskupams — sufraganams. To-
kių vyskupų-koadjutorių reikšmė ir pareigos
pagal tą patį straipsnį apibrėžtos tokiu bend-
ru apibūdinimu: "Vyskupai-sufraganai pade-
da vyskupijos vadovybei vykdyti pagal jos nu-
rodymus pavestas vyskupijoje jam pareigas".
Išsant, kaip matome, iš tokio apibūdinimo,
kad vyskupai — sufraganai neturi jurisdik-
cinių teisių, pažodinis įstatymo tekstas nenu-
mato jiems ir tiesioginės tarnybinės atsako-
mybės.

Iš pasakymo matyti, kad vyskupas Beres-
nevičius, turint minty pacituotą įstatymą,
naudojasi tokia tarnybine padėtimi pagal ku-
rią jį jokia tarnybinė atsakomybė nesaisto.
Nebūdamas savarankišku Telšių vyskupijos
vadovu ir stovėdamas už savo pilnateisio vys-
kupo nugaros, jis negalėjo duoti civilinei ad-
ministracijai preteksto reikalaujti bylose iš jo
paaikškinimų dėl Telšių vyskupijos katalikų
dvasininkų dalyvavimo praėjusiame sukilime.
Todėl nei tardymo, nei teisminės su-

kilėlių bylose nėra ir negali būti tiesioginių
parodymų prieš vyskupą Beresnevičių.

Nors vyskupas — sufraganas aukščiau pa-
minėto įstatymo pagrindu ir išvengia for-
malios atsakomybės, tačiau jis privalo atsa-
kyti prieš vyriausybę pagal kitus įstatymo
straipsnius. Jeigu pagal įstatymus vyskupijos
vadovas valdo, padedant vyskupams — sufra-
ganams, tai vyskupas Beresnevičius pagal
savo padėtį kaip Telšių katalikų konsistorijos
pirmininkas, kaip artimiausias vyskupo Va-
lančiaus padėjėjas ir bendradarbis, negalėjo
jam nepadėti, vykdamas jo pavedimus. Iš to
seka, kad vyskupas Beresnevičius, nors fak-
tiškai ir nepastebėtas vyskupo Valančiaus
užmačių vykdydame, negali būti visiškai atleis-
tas nuo atsakomybės prieš vyriausybę, kaip
artimiausias ne visada teisingų savo viršinin-
ko parėdymų vykdytojas.

Pagal savo padėtį ir postą vyskupas Beres-
nevičius negalėjo būti savo viršininko pasy-
viu įrankiu. Nuostabių gabumai, puikus išsi-
auklėjimas, būdingas dvariškiui, aukštas iš-
simokslinimas, tiesioginė pažintis su vieta ir
jos asmenine dvasininkų sudėtimi, simpatija
ir tamprūs ryšiai su Kauno gubernijos visais
dvasininkais, — visa tai sudarė vyskupui Be-
resnevičiui sąlygas būti dalinai asmeniškai
nepriklausomam ir leido savarankiškai veik-
ti. Pirmas susitikimas su vyskupu Beresnevi-
čiumi pakankamai įtikino, kad jis puikiai su-
geba naudotis lėšomis. Jis nenusileidžia vys-
kupui Valančiui savo charakteriu ir neginči-
jamai pralenkia jį savo romumu, savo san-
tūrumu ir ta uždara bei nepajudinama savi-

tvarda, kuri neišduoda dvasinių pergyveni-
mų. Puikaus takto dėka, būdamas pavaldžio-
je padėtyje ir, nežiūrint į pažiūrą bei tikslų
skirtingumą, jis sugebėjo sugyventi su vys-
kupu Valančiumi. Tai duoda pagrindo susi-
daryti prielaidai, kad vyskupas Beresnevičius
yra nusikaltęs prieš vyriausybę ne kaip ne-
kalbus vykdytojas, bet kaip veiklus vyskupo
Valančiaus bendrininkas. Galima užtikrinti,
kad jeigu vyskupas Beresnevičius būtų sava-
rankiškas vyskupijos valdytojas, tai jo veikla
tikriausiai būtų nukreipta kita kryptimi, ne-
gu vyskupo Valančiaus veikla, tačiau jina-
li būtų dar labiau priešiškesnė mūsų vyriausy-
bei.

Visos čia paminėtos prielaidos negali tar-
nauti apkaltinimui, vis dėlto jos negali pa-
šalinti abejonės ateičiai, kaip pasielgtų vys-
kupas Beresnevičius, būdamas savarankiška
vyskupijos valdytoju. Visiems yra žinoma,
kad Kauno gubernijoje vyskupas Beresnevi-
čius, būdamas sufragano padėtyje, pagal sa-
vo kilmę, gyvenimo būdą ir įsitikinimus
plačiai naudojosi visų lenkiškų žemės savi-
ninkų simpatijomis ir palaiko su jais glau-
džius santykius. Būdamas ne mažiau už vys-
kupą Valančių susipažinęs su savo valdomis
ir dvasininkija, vyskupas Beresnevičius be jo-
kios abejonės pasinaudos naujos padėties tei-
sėmis ir, be abejo, pavaldinių nuolankumu,
kad sustiprintų tą partiją, kuriai pats pri-
klauso ir dėl kurios nepatikimumo nėra jo-
kios abejonės. Vyskupas Valančius beveik ig-
noravo sukilėlišką žemvaldžių partiją, nie-
kad nesitikėjo iš jos jokios pagalbos ir ja ne-

sinaudojo. Jis ruošė sukilimą svetimoje pagal
savo prigimtį, pagal gyvenimo būdą ir užsi-
ėmimą, pagal interesus ir gyvenimo lygį ap-
linkoje. Ir nežiūrint į tai, kad vyskupas Va-
lančius turėjo paruošti ne tik sukilimą, bet
ir dirvą jam, antrasis sukilimas Kauno guber-
nijoje tęsėsi ilgiau ir atkakliau negu Lenkijoje.
Prie tokio būsimo sukilimo paruošimo ir prie
tokios valstietiškos žemės valdymo formos,
prie kurios valstiečiai — namų šeimininkai
puoselėja didžiausią svajonę — tapti šlektos-
mis, vyskupas Beresnevičius, būdamas sava-
rankišku vyskupijos valdytoju padėtyje, im-
tųsi kitos veiklesnės taktikos ir nedelsiant
pasinaudotų visa katalikų dvasininkijos įtakos
valstiečiams jėga, siekdamas sujungti juos į
vieną sukilėlių organizaciją ne tik su dvasi-
ninkais, kaip to norėjo vyskupas Valančius,
bet ir su lenkų kilmės žemvaldžiais. Jei prie
to prileistume, tai reikštų sutelkti laisvę dviem
sukilėlių organizacijom, pasitaikius pirmą
politinei progai, pradėti masišką Kauno gu-
bernijoje sukilimą.

Po viso to, kas pasakyta, tampa aišku,
kad vyskupo Valančiaus padaryta žala Kau-
no gubernijai negali būti net palyginta su ta
žala, kurią galėtų padaryti Telšių vyskupijos
valdytojas iš lenkiškų žemvaldžių partijos.
Politiniai sunkumai ir suirutės įpareigoja ir
moko mus imtis savalaikių priemonių užkirs-
ti jiems kelią. Turėtų pilnai pakakti vyriausy-
bei vieno įtarimo, gresiančio mūsų valsty-
bei sunkiomis pasekmėmis labai svarbio po-
litinio ir strateginio punkto, kaip Kauno gu-
bernija, kryptyje, kad galima būtų laiku lik-

(Nukelta į 4 gal.)

Kauno arkikatedra-bazilika, kurioje išsiųs vyskupo Motiejaus Valančiaus palaikai

Rusų dokumentai apie Valančių

(Atkelta iš 3 pusl.)

viduoti ne tik bet kokią galimybę bei bandymą, bet ir panašios kategorijos užmačias.

Kauno gubernijos geografinė padėtis jungia savyje daugybę įvairiausių sąlygų. O šios gubernijos politinio nusiteikimo ir nuotaikų niekas nepasmerkia, o todėl vietos administracija negali užtikrinti valstybei jos lojalumo ir vargu ar galima jai prikišti už pernelyg didelį įžvalgumą ir atsargumą, kurį ji rodo Kauno gubernijos atžvilgiu.

Visa, kas pasakyta, tik sustiprina įsitikinimą, kad su vyskupo Valančiaus pašalinimu ne tik negalima leisti vyskupui Beresnevičiui užimti jo pareigas, bet būtinai reikia ir jį visiškai išstremti iš Kauno gubernijos kaip asmenį, kuris šioje aplinkoje remiasi daug pavojingais jėgomis, negu jomis remiasi vyskupas Valančius. Šitos patvarkymas būtų tuo naudingas ir pageidautinas vyriausybei, kadangi susidarytų galimybė palikti prie Telsių vyskupijos pastoviai vakuojančią vietą sufragano pareigoms. Prie to dar reikia pridurti, kad pagal kitatikių XI tomo įstatymo pastabą prie 18 str., Telsių vyskupija galėtų turėti tris sufraganus, tačiau per eilę metų ji tenkinosi tik vienu. Vietos administracija laiko savo pareigą priminti, kad Kauno gubernijos gyventojai yra pakankamai sufanatizuoti, o Telsių dvasininkija yra gana gausi ir gerai politiškai apšviesta, o todėl sufragano palikimas tik pakeltų Telsių vyskupijos katedros prestižą.

Šio rašto pradinis turinys privalo turėti visišką įrodymų galią, nes tokia trejopa priemonė, kaip vyskupo Valančiaus ir Beresnevičiaus nušalinimas ir sufraganių prie Telsių vyskupijos katedros panaikinimas neapibrėžtam laikui yra vienintelė ir būtina, kadangi jina Telsių dvasininkijos politinės organizacijos atžvilgiu yra tolygi jos žlugimo pradžia, nes tai sutraukys jos senus ryšius ir nusistovėjusius santykius. Tuo pačiu bus sunaikintas jos centras ir sudaryta opinija, kad šios politinės — religinės organizacijos neapikanta privede ją iki status in statu ir, kad vyriausybė jos toliau pakeisti negali. Tokia ryžtinga priemonė, žinoma, negalės nesukelti paties didžiausio ultramontanų žurnalų ir užsienio spaudos pasmerkimo. Panašius rusų vyriausybės potvarkius, siekusius likviduoti lenkų sukilimo galimybę ateityje, pasmerkimas užsienio spaudoje tapo įprastu reiškiniu. Šioje reikšmingai kartosis visada, kokių tik priemonių nesimtum rusų vyriausybė. Jeigu tokie mus smerkiantys balsai yra neišvengiami, esant patiems nereikšmingiausiems atvejams, tai jau geriau jų klausytis, padarius vieną metu ir vieną kartą kelis paties esminės svarbos patvarkymus. Štai kodėl jau būtų reikalinga dabar, pasinaudojus 1847 metų konkordato panaikinimu, likviduoti Minsko katalikų vyskupiją, o vyskupijos valdytoją vyskupą VOITKEVICIŲ paskirti vyskupo Valančiaus vietoje. [...]

Telsių katedros perkėlimas iš Varnių į Kauną, kas buvo padaryta 1864 metais, be abejonės išreiškė radikalią priemonę, nes tai leido išskirti vietos katalikybės klausimą iš pačių pagrindų ir privertė pajusti vyriausybės valdžios reikšmę ir autoritetą. Telsių vyskupo buvimas Varniuose tam tikru požiūriu artimai priminė amžinojo miesto analogiją, o įtikėtus vyskupo Valančiaus neklaidingumas,

panašiai kaip Švento Tėvo, apgaubė jį šiame mažiame katalikų pasaulyje bendra aklo pasitikėjimo aureole. Varnių miestelis, būdamas pačiame nušaliniamame nuo gubernijos miesto punkte prie Kuršo sienos, užtikrindavo aukštesnei dvasininkijai tikrą galimybę sėkmingai veikti, išslystant iš aukštesnės gubernijos valdžios kontrolės.

Katedros perkėlimas į gubernijos miestą, taip sakant prieš gubernatoriaus akis, duotų reikiamų rezultatų, jeigu vienu kartu su tuo perkėlimu būtų pakeistas vyskupas Valančius. Tačiau šis savo įtakingos padėties, kurią įsigijo savo įstabių gabumų ir tvirtos charakterio dėka per ilgą tarnybą lenkų — lotynų reikalui, perkėlus katedrą iš Varnių miestelio į Kauną, ne kiek nesumažino nei jos religinės nei politinės reikšmės. Tikrasis katedros perkėlimas į Kauną rezultatas pastebimas tikiai tame, kad visa tai, buvo daroma Varniuose anksčiau likdavo nepastebėta, o dabar tapo žinoma vyriausiajai vadovybei, nors tai vyskupo veiksmų ir nepadarė atsargumais.

Prie padarytos klaidos, kad nebuvo laiku pakeistas vyskupas Valančius, dar reikia pridėti tai, kad jam buvo paskirtas sufraganas — vyskupas BERESNEVICIUS. Sunku pasakyti, kad jie abu vienodai būtų pavojingi, tačiau jie abu siekia šiaurės — vakarų krašto Romos katalikų dvasininkijai būdingų tikslų — sukelti vietos gyventojų tarpe politiniai — religiniai fanatizmą ir įdiegti jiems sukilėliškų kėslus.

Skirtumas tarp jų yra tiksliai toks, kad Valančius, būdamas kilęs iš paprastų žmonių, savo veikimu žalingai veikia paprastus žmones, tuo tarpu kai BERESNEVICIUS remiasi daugiausia privilegijuota klase, pasižymintia nepatikimumu aukščiausiems laipsnams.

Nusikalstamoji vyskupo Valančiaus veikla buvo galutinai išaiškinta tardymo byloje apie jo dalyvavimą 1861-1863 metų sukilime. Vilniaus lauko auditorius savo išvadoje yra pareiškęs, kad ne tik negalima jo palikti esamose pareigose, bet iš viso negalima pakeisti jo buvimo šiaurės — vakarų krašte. Aš nesimu daryti galutinio sprendimo dėl paminėto lauko auditoriaus pranešimo vien tais sumetimais, kad, šio vyskupo pašalinimo iš jo užimamų pareigų atveju, Telsių vyskupijos valdymą tęktų patikėti sufraganai Beresnevičiui, kuris savo politinėmis tendencijomis ne mažiau yra pavojingas, nors jo atžvilgiu nėra juridinių įrodymų, kiek jų yra vyskupo Valančiaus atveju.

Imant dėmesį, kad tarp jų dviejų aukštųjų Kauno gubernijos dvasininkų negali būti jokio pasirinkimo ir, tuo pat metu pripažįstant, kad šiame krašte jokių būdų negalima jų palikti, nes žinant jų neabejotiną nepatikimumą, reikėtų leisti suprasti visiems gyventojams katalikams, kad vyriausybė bejėgė persekioti tai, už ką eiliniai piliečiai traukiami griežton atsakomybėn, sąlygiškai būtinu pašalinti juos abu iš karto su kai kuriais artimaisiais vyskupui asmenimis. Valančiaus vietoje paskirti Minsko vyskupą VOITKEVICIŲ, o šį pakeisti vyskupu Beresnevičiumi, kuris Minsko vyskupijoje bus mažiau pavojingas. Telsių vyskupijos sufragano vietą laikinai palikti vakansijai.

Neturėdamas pagrindo visiškai pasitikėti vyskupu VOITKEVICIUMI politiniu atžvilgiu, aš negaliu nepriminti, kad vis dėlto jo itaka neturi žmonėse to autoriteto, kurio naudojasi Valančius ir Beresnevičius, ir aplamai jis yra mažesnis Jėzuitas ir Popiežiaus gerbėjas.

(Dokumentinių ištraukų pabaiga)

KNYGA APIE LIETUVIŲ LIAUDIES SKULPTŪRĄ

(Atkelta iš 3 pusl.)

lams ir nukeliaudavo po kelių metų į krosnį kaip ir senųjų kryžių visi dievukai. Tai vis žuvusių ištisų šimtmečių skulptūra, kuri pradmenis turi tikrai neolite ir gal seniau. Tik ši skulptūra nebūtinai turi būti visa sakralinė, taigi, nebūtinai tik turėjome drožti statbus. Ji ne tik galėjo būti, bet ir buvo šalia statbų, tik ne išliko, nes neturėjo išlikimo pasikirties, buvo kasdieniška ir dar ne iš patvarios medžiagos. Todėl sajai su senove visai nereikšmingas tais gana nepatikimais M. Strykowski ir kitų suminėjimais, kad lietuviai turėjo statbus, kad jie buvo sunaikinti ir t. t. Statbų klausimas senajam lietuvių tikėjime daugiau negu neišskus, nes neturime aiškesnių duomenų, kad mes gantos jėgas ir dievus jau būtume pakankamai sužmoginę. O kol dievai neįgauti žmogaus pavidalo, kol jie nesužmoginami (kitu atveju nesugyvinami), kol jie dar tebėra neišskios dvasinės būtybės, tai juos pradėti drožti kokiais nors statbais yra tikrai sunku. Gyvulių augintojai, t. y. klijakliai, paprastai nedrožia statbų, todėl seniausios baltų religijos sluoksnis negalėjo turėti statbų. Baltams virstant žemdirbiais, statbas galėjo atsirasti tik svetimos kultūros poveikyje. Tada jau tektų kelti, iš kur ir koks tas poveikis buvo. Deja, ir jam neturime duomenų. Baltams jau pastoviai virtus žemdirbiais, nors jau gal ir dviejų polių tikėjimui susidarant, statbui susidaryti sąlygos dar ilgai turėjo būti vargiai įmanomos, nes maždaug tik XIII a. po Kr. prileidžiame, kad gal tik

vienas Perkūnas buvo susižmogintas; tai dr. J. Balio, Perkūno sakmes plačiausiai tyrinėjusio, prielaida. Todėl baltams dar naujajame akmens amžiuje turėti Žemynos statbą (Juodkrantės gintarinę statulėlę), taigi Žemyną jau anuo laiku susižmoginti, tai vis daugiau negu nepatikima. Antra, ši Juodkrantės gintarinė statulėlė sunku ir vėl priskirti kokiai Žemynai vien dėl savo pavidalo, nes neturi nė vieno išskirtinio bruožo, kuris pabrėžtų kokią nors vaisios galią. Todėl nei laikas, nei pavidalas neleidžia šios gintarinės statulėlės priskirti Žemynai, nors šia mintį autorius, atrodo, bus iš Pr. Stukėnaitės — Dundulienės pasigriebęs. Aplamai, čia ir toliau teks susitikti su dr. Ed. Sturmu bei kt. proistorikais, kad ši Juodkrantės statulėlė nėra nė iš akmens amžiaus, bet jau žalvario amžiu priskirtina (žr. Commemorationes Balticae I, 1954 188) ir su kokia nors deive nesietina. Nemanau, kad ir Alexander Marschak mikroskopinį tyrinėjimą šiai Juodkrantės statulei taikant, ji pavyktų priskirti kokiai nors deivei, nors tuo metu du niekas jos įrašų netyrinėjo. Ten pat įvadė autorius sumini ir 1969 m. Šventosios pelkėje prie Palangos rastą medinę statulėlę (13 psl.), bet gaila jos nedavė. Ji, kaip ir 1971 m. ten pat dr. R. Rimantienės rastosios brėžimų kaulinės galvutės, būtų buvę labai naudingos iliustracijos bei iš dalies ir tam tikrą tįsą aiškiau pabrėžę. Baigiant, tenka dar kartą pabrėžti, kad visas leidinys tikrai gerai paruoštas ir tenka autoriui tik padėkoti.

KALINAMAS UKRAINIEČIŲ RAŠYTOJAS

Vienas iš pirmaujančių Ukrainos rašytojų, istorikas Valentinus Morozas, atsakė kalbėti Moroz, išskirti liudininkai: rašytojas I. Dzjuba, rašytojas B. Antonenko. Davydovič, laikraštinkas V. Chornovil. Vis tiek rašytoja nuteisė. Tame pat kalėjime buvęs žydas A. Radvigin, išvykęs į Izraelį, paskelbė, kad kalėjime Moroz baisiai suvargintas, laikomas kameroje su psichiku ligoniu, visai išskankintas.

Šios knygos skaitymas atskleidžia, kaip okupantai naikina laisvę siekiančius intelektualus ir kaip ryžtingų asmenybių yra pavergtų tautų tarpe. J. Pr.

Moroz išryškina savo raštuose ryšį tarp religijos ir kultūros, tardamas: "Negalima atskirti kultūrinių vertybių nuo Bažnyčios. Reikia suvokti, kad kova prieš Bažnyčią yra kova prieš kultūrą. Kiek kartų Bažnyčia yra išgelbėjusi tautą?"

Moroz iškelia, kaip komsomolų bandos naikino Ukrainos kryžius ir kaip už kryžius sunaikinimą buvo jiems užmokama 25 rubliai. Pažymi, kaip ukrainietis Ostap Vyšaja, vos išėjęs iš kalėjimo, buvo priverstas paskelbti, kad kalbos, jog jis buvęs kalintas, yra "nacionalistų melas".

Moroz ir kalinamas laikėsi tvirtai. Jis kalbėjo: "Ir mirusieji pasidaro simboliu, kuris taurioms sieloms įkvepia ryžtą naujam pasiaukojimui". Moroz sovietinei spaudai pranašuja žuvimą, tardamas, kad šiaurės Europos monarchijos, būdamos nuolaidžios, prisitaikančios prie gyvenimo aplinkybių, visos išliko, o pietų Europos, kur viešpatavo neuolaidūs griežtumas, visos monarchijos išnyko. Taip bus ir su komunizmo despotizmu.

Knygos pabaigoje — graudus Morozo teismo aprašymas. Priešingai nei pačių Sovietų nuostatams, teismas buvo prie uždarų

Poezijos pavasaris Chicagoje

1975 metais gegužės 30 — 31 d.

Aloyzas Baronas

ISSAMUS KRITIKAS

Jeigu Bendruomenė ką veikia, Aš tuoj guldau juos į grabus — Sakau: ne aiškinti nereikia — Iš viso to tik nušis bus.

Kai skelbia Balfas savo vaizdą: Tautiečio neužmiršk brangaus, Turiu, laizydamas sau pajū: Vargu ar kas kada ką gaus.

Kai rūpinas valdovai Altos Vingiais politikos giliais, Turiu: matyt juodai ant balto Iš šito nieko neišeis.

Lietuvių fondan jei kas stoja, Sako, kultūrai tas padės, O aš sakau: jis negalvoja — Tikriausiai daro dėl garbės.

Vargu nors vienas išmintingas Iš viso krašto atsiras, Nes žemėje dar neklaidingas Tik Romoj popiežius ir aš.

Pranas Visvydas

TRUMPAS LAISKAS

Pabodo laukti. Rašau vieturini draugui. Prašau: brūkštelk bent žodį, žmogau, man apie grožį dangaus. Gimtinėj ką daro laukai? Tankūs pakramčių karklai? Ar plukdo sielius Neris? Ar gieda slautuos vytury? Parašyk apie viską, žmogau. Nenutik, nenutik, prašau.

LABIAUSIAI SKAITOMAS RAŠYTOJAS

(Atkelta iš 2 pusl.)

jo kūryba. Buvo apkeičiuojama, kad per pastaruosius penkiolika metų Wallace uždirbo milijoną svarų sterlingų. Tai buvo milžiniška to meto kursu suma. Tačiau paaiškėjo po mirties, kad Wallace palikęs 134.000 svarų skolas. Gyvenime buvo be galo

išlaidus, bet drauge ir dosnus. Turėjęs specialią užrašų knygutę, kurioje žymėjo sumas, duotas "paramos reikalingiems draugams". Žinoma, per porą metų skolos buvo likviduotos iš sumų, gaunamų už autoriaus teises, už parduodamas knygas. O tos sumos ir dabar nesibaigia.

Wallace buvo labai santūrus valgyne ir gėrime. Jo šūkis — "Visuomet domėtis gyvenimu, nes gyvenime visuomet yra tai, iš ko rašytojas gali pasimokyti". J. V.

Philomena sako:

-KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOŠIA ŠVIESESNIAI IR TINKAMESNIAI GYVENIMUL

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGŲ 5.25%
\$1,000 įdėti vieniems metams duos 6.5%
\$1,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$1,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

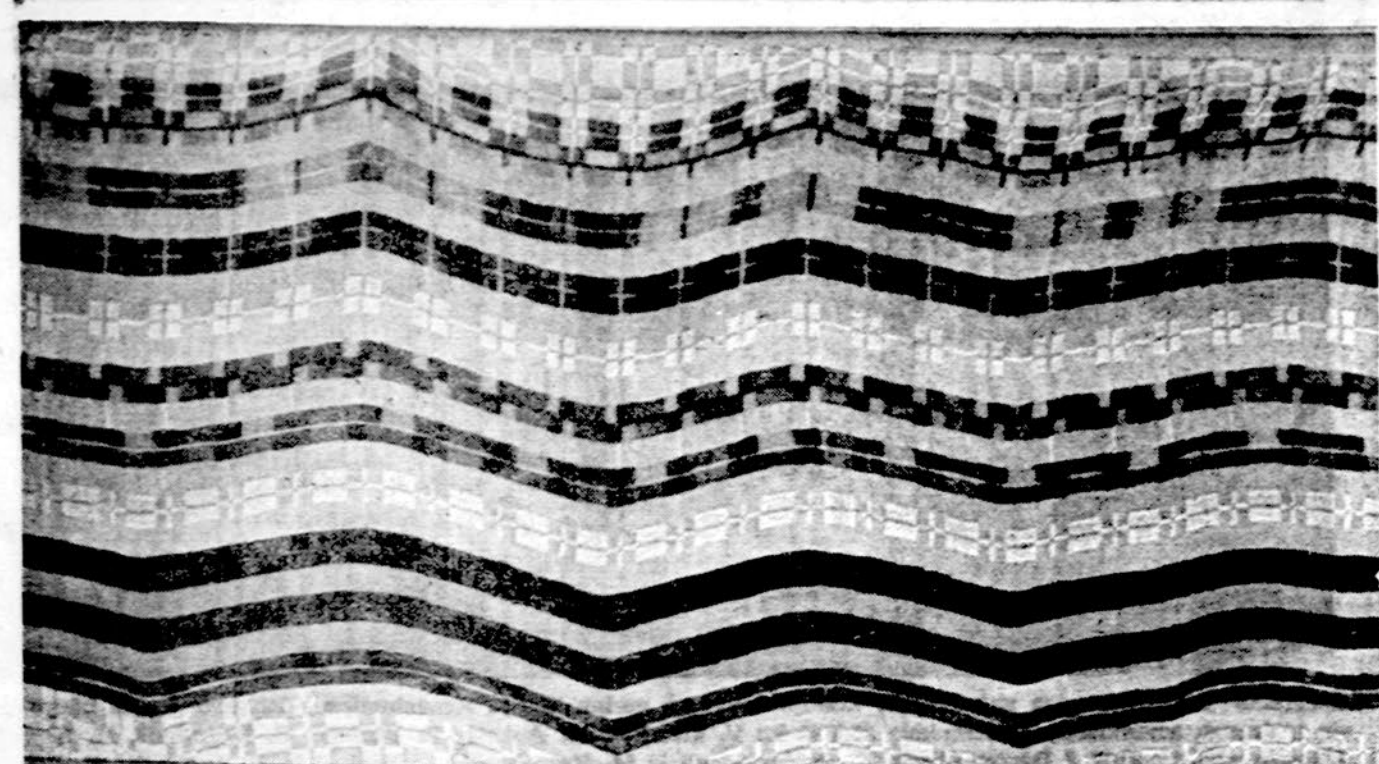
Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Vanda Balukienė
Iš Vandos Balukienės, Marijos Ambrozaitienės, Dailės Alekšienės ir Ados Korsakienės-Sutkuvienės dailės darbų parodos, šiuo metu vykstančios Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

Kultūrinė kronika

1975 m. "Poezijos pavasario Chicagoje" laikas, vieta ir žmonės

Pernai pradėtoji poezijos diena Chicagoje tradicija tęsiama ir šiemet. "Poezijos pavasariui Chicagoje" šiais metais skirtos gegužės mėnesio 30 ir 31 dienos (ateinantys penktadienis ir šeštadienis).

Dėmesys mūsų poezijai įvairiuose renginiuose abi dienas paskirstomas šitaip.

Gegužės 30 d. (penktadienis) 8 val. vak. Jaunimo centro mazojeje salėje.

Lietuvių poezija multi-media formoje. Muzikinę dalį paruosia Liucijus Alenskas, vaizdinius iliustravimus — Teresė ir Jonas Bogutai. Lietuvių poetų kūrinius juostelėse skaitys: R. Vėžys, R. Stakauskas, J. Bradūnas, L. Alens-

kas, M. Eivaitė, L. Rastenytė-Lapinskienė ir E. Juodvalkytė.

Gegužės 31 (šeštadienis) 5 val. popiet Jaunimo centro kavinėje. Poezija deklamuojama L. Alenskas, J. Bradūnas, E. Juodvalkytė ir kiti. Rodomi video filmai poetų ir poezijos temomis.

Gegužės 31 d. (šeštadienis) 7 val. vak. Jaunimo centro kavinėje.

Poezijos vakaras. Savo kūrybą skaitys: K. Bradūnas, A. Baronas, J. Svabaitė, Liūnė Sutema, V. Bogutaitė, R. Vėžys, T. Pautienytė, E. Juodvalkytė, A. Zailskaitė, M. Pakalniškytė, Z. Bilaišytė.

Visuomenė kviečiama šioje dviejų dienų poezijos šventėje dalyvauti, rodant dėmesį tokiam iš-

skirtiniam kultūriniam renginiui. Šventės organizatoriai ir šiemet yra Teresė ir Jonas Bogutai su talkininkais.

KETURIŲ DAILININKŲ PARODA ČIURLIONIO GALERIJOJE

Vakar Čiurlionio galerijoje atidaryta dailininkų M. Ambrozaitienės, D. Alekšienės, V. Balukienės ir A. Korsakaitės - Sutkuvienės dailės darbų paroda. Ryšium su Chicagoje vykstančiu 10-tuoju Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungos ir Amerikos lietuvių gydytojų sąjungos suvažiavimu paroda surengta Illinois Lietuvių gydytojų draugijos pagelbėjimo fondo. Galerijoje ji vyks iki birželio 1 d. Lančymo valandos savaitės darbo dienomis nuo 7 val. vak. iki 9 val. vak., šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak.

Nuomonės ir pastabos

SVETIMOS PLUNKSNOS GARBĖS NEDARO

Draugo dienraščio sausio 18 dienos numerį, kultūrinėje to numerio dalyje, buvo atspausdintas ilgas V. Bagdanavičiaus straipsnis — Erdvės atradimas Žoromskio kūryboje. Autorius stengiasi įrodyti, kad Žoromskis yra didelis ir originalus dailininkas. Gretina jį net su Mykolu Anieolu, Picasso. Kiekvienas Žoromskio kūrybos tarpas esąs labai savitas, studentam būtų net prasmė jo keitimąsi ir savitumą studijuoti.

Gaila, kad V. Bagdanavičius nėra pakankamai susipažinęs su šiuo dienų meno raida. Tai, kas V. B. straipsny kalbama apie erdvės suradimą, jau seniai buvo rasta kitų dailininkų. Prieš 11 metų (1964) American Artists žurnalo lapkričio numeryje, 46 puslapyje patalpintas iliustruotas straipsnis. Tą straipsnį parašė Tibor Freund. Jis pavadintas: Motion in Painting: A New Art Form. Autorius yra Vengrijos žydas, architektas ir dailininkas. Patyręs daug vargo, atvyko į Ameriką ir čia susidomėjo erd-

vės dimensijom, trečiuoju matavimu.

Palyginus Freund'o paveikslus su K. Žoromskio 1974 metų Kultūros židinio parodoje išstatytais paveikslais, lengvai pastebime tų dviejų dailininkų didelį panašumą. Už Žoromskio paveikslą — Trečias matavimas — buvo paskirta 1000 dol. Lietuvių fondo premija. Paprastai premijos skiriamos už dailininkų individualios kūrybos pasiekimus. Suprantama, Freund'as Žoromskio nekopijavo, nes Freund darbai buvo paskelbti amerikiečių spaudoje prieš 11 metų. Keista, kad net Žoromskio paveikslų pavadinimai sutampa su Freund'o pavadinimais — Trečias matavimas.

Pripažįstu, kad Žoromskis gerai žino tapybos amatą, bet, deja, šios žinios jo neišvedė iš kūrybinio akligatvio. Dailininkas sumaniąs sugebėdavo surasti žmones, kurie Žoromskio darbus aprašydavo kaip jo nuosavą kūrybą. Visuomenė buvo pakanti. Atlaidžiai stebėjo jam skiriamą panigirą.

Todėl ateityje ir meno jury ko-

misijos turėtų būti apdairesnės ir skirti premijas už meno kūrinių, bet ne už svetimų kūrybos pamėgdžiojimus.

Svetimos plunksnos, net ir papuoštos premijomis, nedaro garbės nei dailininkui, nei lietuviams

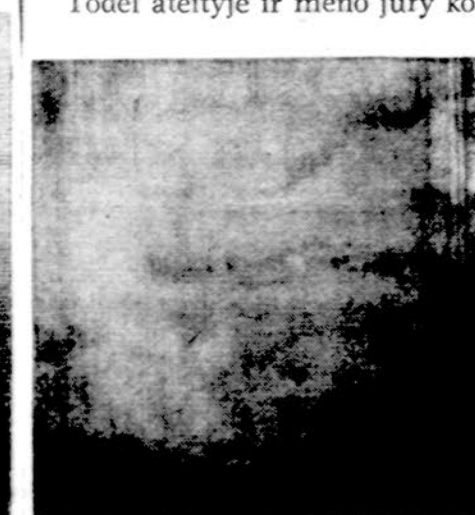
Česlovas Janušas

Redakcijos pastaba. Dailės gyvenime niekas nesistebi, jeigu tam tikro laikotarpio ar tam tikros meno srovės įvairių dailininkų darbai, kai kuriais aspektais yra vienas ir kitas panašūs. Pavyzdžiui, kubistiniai Picasso ir Braque'o paveikslai dažnai jau taip vieni kitus primena, kad, uždengus autoriaus parašą, tiesiog sunku atspėti kurio kurio. Bet niekas dėl to nei Picasso, nei Braque'o neužsiima, nes abiejų darbai yra geri ir net labai individualūs, akyliau ir juos išsiūrejus. Tokiais atvejais paveikslų vertė mažą ką lemia ir jų pirmumo klausimas. Ginčijamasi, kas yra pirmasis abstraktistas: Čiurlionis ar Kandinskis? O daug svarbiau yra, kad vieno ir antro darbai yra aukšto meninio lygio. Gi tie patys paveikslų pavadinimai pačių paveikslų taipgi negali nei nuvertinti, nei iškelti. Sakysim, Česlovas Janušas mėgsta tapyti jūrą. Jeigu peržvelgsime lietuvių dailininkus ir galybė kitų tautų dailininkų, kurie bet kada tapę jūrą, tai, neabejoju, jog rasime apsiečiai panašius ir net tų pačių pavadinimų drobių. Bet priekaištai dėl to Janušui ar kitiems būtų neprotinga. Juk aišku, kad nepadaromas nusikaltimas, jeigu vienas ir antras dailininkas, tapydami medį, abudu savo darbus pavadinu tuo pačiu vardu "Medis". Svarbu, kad tik kiekvieno medis būtų nutapytas kūrybingai.

"Draugo" kultūrinio priedo puslapiuose negalėdami vietos įvairioms nuomonėms, patys šiuo atveju Česlovo Janušo tvirtinimams ir jų užgauliai išraiškos formai nepritariame.

Dail. K. Žoromskio paveikslas — Trečias matavimas. Šis paveikslas buvo paskelbtas Aidų žurnalo 1974 metų 3 numerio viršelyje

Tibor Freund paveikslas, paimtas iš 1964 metų American Artists lapkričio mėn. žurnalo.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMĖNIENĖ

Reikšmingas pabėgimas vaikams

Vienas naujaujų Walt Disney Productions pastatymų "Escape to Witch Mountain" turi visus pradmenis, kurie išveda šį vaikų filmą su didžiausiu pasisekimu ne tik finansiniai, bet, kas svarbiausia, sutiksena vaikų širdelės džiaugsmu.

Jame pilna vaikiškų herojų, knibžda ir blogieji nenaudėliai, daug gerų žmonių, talentingų (taip!) gyvulių ir juokingų specialiųjų efektų. Ko daugiau reikia vaikams? Jie plyšta ir susijaudinimo!

Nepaprastieji nuotykių sukasi apie Tony ir Tia, dvejetą vaikų, įtikinančiai suvaidintų Ike Eisenmann ir Kim Richards. Jie atrodo visai normalūs, paprasti vaikai, tačiau abu turi neįtikinamas fizines ir protines antgamines jėgas. Tia palaiko ryšį su broliu, telepatijos vedina. Tony išjudina negyvus objektus — paprasčiausius daiktus vien tik išraištydamas serenadas savo armonikėle.

Šitie jų talentai iškyla aikštėn, kai jie patenka į našlaityną, numirus žmonėms, kurie juos globojo.

Jų likimo draugai — našlaitėnai netenka žado ir net kiek pribijoj, kai Tony sugeba pašokti dvidešimt pėdų į orą, kad pagautų skrendančią musę.

O broliukas ir sesutė tik labai trokšta sužinoti, kas jie abu yra ir iš kur čia atsiradę. Ties atmin tyje smėkščioja migloti ir supainioti mįslingi žybtelėjimai iš praeities.

Savo antgamtiniais sugebėjimais Tia išgelbsti vyrą Duranin (Donald Pleasence). Šis

pasakoja apie savo darbą — turtinę, skrupulingą Aristotelį Bolt, kuris, užsidaręs savo pajūrio rūmuose, rezgia labai piktas mintis.

Pavadinę Duranin dėde, Tony ir Tia įeina į rūmus. Įsitikinę, kad turuolis yra ne visai sveiko proto, pabėga su niauriu praeiviu (suvaidintu Eddie Albert).

Filmo slinktis vystosi šuoliais, kai vaikai, padedami savo draugų gyvulių, įsipina į vis didesnius nuotykius.

Čia suaugusių fantazija suklumpa ir kelią pastoja abejojimas, kai turinio siūlas užkliūva už kulminacinio punkto viršūnės. Pasirodo, kad Tony ir Tia buvo aukos sudužusio erdvės laivo, atskriejusio iš kitos planetos.

Atsiūsta žinia iš erdvės, jiems liepiama sugrįžti į Raganos kalną (Witch Mountain), kurį jie pasiekia... nuėję į filmą pamatysite kuod.

Teisinga, visas pasakojimas yra šiek tiek ne šio pasaulio. Tačiau įprastiniai Disney triukai, atro-

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS
NAUJOS — NAUDOTOS
Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite perkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

LAIMĖSITE

Jei šiuo metu atvažiuosite į Florida. Prie okeano, su privačiu plaukimo baseinu ir visais patogumais. Jūs galite gauti gražią apartamentus arba kambarius tiksliai už trečdali normalios kainos. Kreipkitės į

TOWN AND SURF APTS.
3024 Collins Ave.
SURFSIDE
(Miami Beach), Fla. 33154
Arba skambinkite vakarais
B. SERGAUCIUI (305) 672-4903

Anatolijus Kairys

KARONA

Istorinė trilogija
Mindaugo epocha

Tinka vaidinti, skatinti ir deklamuoti mokyklose, susirinkimuose, parengimuose, minėjimuose. Viso trilogijoje yra 9 veiksmai, 27 pavelskai, prologas ir epilogas, 320 pusių, kietais viršeliais su aplanku, didelio formato, gražiai išleista. Tai vertinga dovana autoleigų, mokslo baigimo ar bet kura kita proga.

Kaina \$6.50 įskaitant ir persiuntimą. Užsakyti —

L. DIALOGAS, 4304 West 53rd St.,
Chicago, Ill. 60632

do, veikė įtikinančiai tą mažųjų publiką teatre. O tai yra svarbiausia! Džiugu buvo klausyti, kai vaikų džiaugsmingi pasikatinamieji garsai aidėjo herojams ir neigiamieji "bū" nusišedavo nenaudėjams.

Filmas rodomas visame mieste pasiskleidusiose teatruose, ir patartina nepraleisti visai šeimai.

VALANČIAUS LIAUDIES UNIVERSITETA

Lietuvoje buvo nemažai išvystę veiklą liaudies švietimo sąjūdį vadinamuose liaudies universitetuose. 1925 m. gegužės 29 d. pradėjo veikti katalikų įsteigti Valančiaus liaudies universitetai, kurie išsivystė iš pavasarininkų įsteigtų liaudies universitetų oficialios veikimo pradžios.

A. TVERAS

AIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas

2646 W. 69th St., Tel. REpubl. 7-194

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IŠ BOSTONO IR NEW YORKO

Kaina nuo \$739.00

DAR YRA VIETŲ SEKANČIOSE GRUPESE

birželio 25
liepos 18
rugpjūčio 20

rugėjo 3
rugėjo 19
lapkričio 21

gruodžio 19

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokėsiu: pav., vykstantiems iš Chicago \$119.00
Clevelando 84.00
Detroito 74.00
daugiau

Patartina registruotis iš anksto — vietų skaičius ribotas.

Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

So. Boston, Mass. 02127

Tel. (617) 268-8764

Saviminkė: ALDONA ADOMONIENE
Air fares subject to Government approval.

Saint Anthony Celebrates the Bicentennial with Gifts Galore!

FREE! FREEDOM LINE THERMAL MUGS OR THERMAL TUMBLER SET

Four of the most important events in the struggle for American Independence. All depicted in lifelike four color art.

- The midnight ride of Paul Revere
- Valley Forge
- The Battle of Lexington
- The Declaration of Independence

Set of four double-wall insulated 10 oz. mugs 4 assorted designs
Set of four double-wall insulated 12 oz. tumblers 4 assorted designs

FREE! With a deposit of \$1000. or more, \$6.00 with a deposit of \$300. to \$999.

Other Fine Bicentennial Gifts Available!

Monthly and quarterly dividend checks will be mailed on Certificate of Deposit for those who desire a continuous cash flow.

CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage	Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield
OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%	5.126		
PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/4%	5.390		
1 year CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$1,000.00	6 1/4%	6.541	6.387	6.353
2 1/2 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$1,000.00	6 3/4%	7.083	6.902	6.863
4 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$1,000.00	7%	7.899	7.676	7.627
6 years CERTIFICATE OF DEPOSITS	\$1,000.00	7 1/4%	8.173	7.934	7.883

Withdrawals made on Certificate of Deposit prior to maturity will receive only the Optional Savings Passbook Rate on the principal amount less three months.

OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00, Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00
Wed. & Sunday Closed

1447 SOUTH 49th COURT CICERO, ILLINOIS 60650 PHONE 656-6330

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

MAMA, DUKRA IR LIETUVIŠKUMAS

— Še, vaikel, paskaityk "Draugę" straipsnį: "Valgių receptas ir... susidomėjimas Lietuva", — sako mama, skaitydama kultūrinį "Draugo" priedą.

— Et, mama, juk aš Tau sakiau, kaip gaila, jog Tu pati negirdėjai, kad nėra lietuviškos ar nelietuviškos bulvienės, ar bulvių košės — svarbu, kad ji skani būtų. Nėra lietuviško ar nelietuviško valgio, lietuviško ar nelietuviško šokio. Yra daiktai, kuriais visi žmonės vienodai naudojasi. Toks Tavo pasenęs galvojimas yra ne lietuviškumas, o tik ignorancija.

— Bet, vaikel, čia žymus žmogus rašo.

— Et, tikriausiai toks pat senas, kaip ir Tu. Aš sakiau, kad mums dėsto labai žymus kalbėtojas, kuris supranta gyvenimą.

Mama, pavargusi nuo dienos darbų fabrike, kuriame visą dieną čirpė džiaz ir angliški dainų garsai, parėjusi namo su pa-

siilgimu varto "Draugą" ir liūdina, bet maloni banga užlieja širdį, skaitant "už lietuvišką dainą į kalėjimą ejo".

— Vaikel, suraski lietuvišką plokštelę, jau dirbtuvėje gana atsibosta tos angliškos dainos.

— Mama, Tu vis kiekvieną dieną su savo lietuviškumu. Muzika tai yra menas. Visai nesvarbu, kokie žodžiai, svarbu, kad graži, moderni muzika. Tos lietuviškos dainos... jau tokios senoviškos.

— Dukrel, kur tu eini? Netinka mergaitei, lyg berniukai, su kelnėmis eiti gatvėn.

— Ką?.. Sakai — tai nelietuviška, Lietuvoj taip nenėšiojo? Mama, čia Amerika, ne Lietuva. Nes turime su gyvenimu eiti pirmyn, o ne žiūrėti atgal.

— Mes turime eiti su gyvenimu pirmyn, galvoja nuo modernaus gyvenimo atsilikusi mama. Ir mato indės vaizdą (kurį kiekvieną dieną sutinka), kaip ji iš-

kilmingai ir puošniai atrodo savo tautiniuose rūbuose — sari. Ir juos nešioja kasdien.

— Žinai, mama, kovo mėnesį mes norime suruošti čia vakaruską, truputį pasižokti.

— Vaikel, — nustemba mama, — juk gavėnios metas. Kas gi šoka gavėnioje?

— Mama, ir vėl su savo lietuviškumu. Tai nėra Dievo įsakymas gavėnios metu nešokti. Tai yra sena lietuviška mada. Tie lietuviški papročiai — tai yra tik gyvenimo kelyje suręsta kliūtis. Tas kliūtis reikia nugriauti ir eiti pirmyn. Mums laikas kelti naujas problemas, o ne senus papročius.

— Kur eini vaikel? Prašau pareiti anksčiau. Jau bent 12 val. nakties reikia būti namie.

— Na, ir kas tokio, jei pareisiu vėliau? Ir vėl gal nelietuviška mada, Tikrai gaila, kad Tu negirdėjai tos kalbos. Supraski syki, kad ne vien tai yra lietuviška, ką jūs, senieji, Lietuvoje darėte. Gyvenimas eina pirmyn, o ne atgal.

— Gyvenimas eina pirmyn... Ir prisimena mama skaitytą žinutę, kad JAV policija neturi jokių problemų su kiniečių tautybės vaikais, gyvenančiais Amerikoje. Jie visi eina į savo mokyklas (po dienos pamokų), klausio savo tėvų ir gerbia juos, ir laikosi labai senų tautinių papročių.

— Vaikel, paskaityk bent retkarčiais lietuvišką laikraštį. Visai skaityti lietuviškai užmirši.

— Na ir ką aš ten galiu skaityti? Žinios pasenusios, o skaityti, kaip vyresnieji — seniai tarp savęs ginčinas — visai neturiu noro.

— Viešpatie, sustiprinki mus, kad galėtume padėti jaunimui savo pavyzdingu gyvenimu... Aidi šauksmas iš Sibiro tautos.

Kažkada, kažkur buvo sunkiai bepakartojamo meninio lygio banketas. Ir ten... buvo pažerta naujų idėjų jaunimui.

Aišku — su geriausiais norais ir geriausiais tikslais, bet laisvė apsvaigės ir naujenybių išroškes jaunimas — savaip suprato.

— Už lietuvišką dainą į kalėjimą ejo... Bet laisviausiame pasaulio krašte — lietuvių jaunimo susirinkimuose — jau nebeskamba lietuviška daina.

Pasekim, ar daug mūsų jaunimo skaito lietuviškus laikraščius, knygas? Pasiklausykim, kokia kalba kalbasi mūsų lietuviškos, tautiniai rūbai pasipuošusios iškilmų salėje.

— Seni papročiai yra tik kliūtis gyvenimo kelyje...

Pagalvokime, ar per didelę laisvę ir modernizmo šūkiu nežudo mūsų?

M. B.

MIRĖ KOMPOZITORIS ANDERSON

Leroy Anderson, kompozitorius daugelio populiarių melodijų, geg. 18 d. mirė plaučių vėžio savo namuose, Woodbury, Wis. Buvo 66 m. amžiaus. Mėgo kurti lengvą klasikinę muziką.

MIELOS GINTARĖLĖS

Kas riša grupę jaunų merginų, intensyviai besiruošiančių ateinančiam Gintaro balui? Kodėl jos praleidžia vakarus, besimokydamos grakščų. Sadutės žingsnių, nors paskutinės mokslo metų savaitės yra įvairių rūpesčių pilnos? Paklaustos, veik visos atsako, jog didžiuojasi savo lietuviška kilme ir nori palaikyti gražią lietuvišką tradiciją, pradėtą darbščių Čikagos lietuvių moterų klubo narių prieš 15-ka metų. Gintarėlės — debutantės bus pristatytos Čikagos visuomeninei birželio mėn. 15 d. Conrad Hilton viešbutyje.

JUDITA ONUTĖ BARDYTĖ, Patricijos ir Vincento Bardžių dukra, gyvenanti Brighton parko apylinkėje, šimtą baigia Curie aukštesniąją mokyklą. Ji yra Amerikos garbės studentų draugijos narė; priklauso Pirmyn chorui, lanko Stone Comryn baleto studiją. Šoko Lietuvos Vyčių šokių grupėje. Lavino balsą

Judita O. Bardytė

DANUTĖ LIPČIOTĖ

DZIAUGSMAS

Tikras džiaugsmas retas,
Kaip retos sniegės
Žydinčiam gegužy.
Trapus jis, kaip vasaros
Rytaiš aušra.
Veržius ir skambantis,
Lyg vario varpo dūžiai;
Gilus, garuojantis,
Lyg juodžemio vaga...

Marija Krauchunienė su Lietuvos gen. konsule J. Daužvardiene po pagerbimo Immigrants' Service League vakarieneje.

Immigrants' Service League vakarieneje, kurioje buvo pa gerbta Marija Krauchunienė, dalyvavo gražūs būsios lietuvių ir draugų amerikiečių. Nuotraukoje sėdi iš k. V. Mankus, A. Aukers, B. Kezėnė, G. Drigotienė, M. Skoropad, Lietuvos gen. konsulė J. Daužvardienė, E. Buchinskienė ir M. Krauchunienė. Stovi iš k. V. Andriulis, A. Juška, F. Juskenė, L. Ramanauskienė, J. Andriulienė, B. Norbutas, A. Olienė, I. Balzekienė, S. Drigotas, A. Aukers, J. Markšienė, A. Kezes, I. Marks, L. Dargienė, I. Norbutienė, A. Prūsienė, dr. A. Prūsis, dr. P. Vaitaitienė, M. Marcinienė, W. Skoropad, S. Semėnienė, S. Balzekas, H. Buchinskaitė, D. Bobelienė ir V. Krauchunas.

Amerikos muzikos konservatorijoje; dabar lanko privačias dainavimo pamokas. Modeliuoja. Yra gavusi daugiau kaip 40 žymenų, premijų ir taurių baleto pasirodymuose. Mėgsta čiuožti, plaukti, keliauti, taipgi, meną, muziką. Balzeko Lietuvos kultūros muziejaus moterų vieneto narė — jaunė. Rudenį pradės baleto ir meno studijas Skidmore universitete, Saratoga Springs, N. Y.

DANUTĖ TERESĖ BRUSOKAITĖ, Aldonos (Valeišaitės) ir Jurgio Brusokų dukra, Cicero, Ill., šimtą baigia Nekaltos Marijos širdies aukštesniąją mokyklą. Pasižymi talentais šokyje, muzikoje ir mene. Yra gavusi pirmas premijas keramikos darbų parodoje. Priklauso lietuvių skaučių organizacijai, Grandies tautinių šokių grupei, Viva choro narė ir Aldonos Valeišaitės modernaus

šokio studijos mokinė. Lankys meno ir architektūros fakultetą Illinoiso universitete.

ONUTĖ MARYTĖ JAGIELLAITĖ, Marie ir Frank Jagiellų dukra iš South Holland, Ill., baigia Thornwood aukštesniąją mokyklą, kur aktyviai pasireiškia trijuose studentų klubuose. Yra Lietuvos Vyčių tautinių šokių grupės ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 208 kuopos narė. Kas savaitę ji pašvenčia apie 10 val. laisvalaikio, pagelbėdama Sv. Pranciškaus (St. Francis — Blue Island) ligoninėje. Tolimesnės studijoms pasirinko gailestingosios sesers profesiją.

Tasyklės laimingam vedybiniam gyvenimui

1. Niekad nesupykite abu tuo pačiu laiku.
2. Niekados nešaukite viens ant kito, nebent jūsų namai degtu.
3. Nusileiskite kito norams tai gera pratyba save disciplinuoti, jei negalite sugulvoti geresnės priežasties.
4. Jei galite pasirinkti ar pristatyti save geresnėje šiesoje, ar savo gyvenimo draugą — visados duokite pirmenybę jam.
5. Jei jau reikia pakritikuoti, padarykite tai labai meiliai.
6. Niekad nepriminkite praeities klaidų.
7. Geriau nesirūpinkite visu pasauliu, negu viens kitu.
8. Niekados neužbaikite dienos, nepasakydami bent vieną malonų komplimentinį žodelį savo gyvenimo partneriui.
9. Visados pasitikite su meilingu pasveikinimu.
10. Niekad neikite miegoti pikti.

Danutė Brusokaitė

Onutė M. Jagiellaitė
Nuotr. V. Norėikos

Gabios lietuvių pasiekimai

Rūta Ona Motiejūnaitė kovo mėnesio gale sėkmingai baigė socialinės globos studijas valstybiniame Humboldt universitete, Arcata, California, ir gavo bakalauro laipsnį su pagyrimu — "magna cum laude".

Rūta gimė 1952 m. lapkričio 5 d. Hobarte, Tasmanijos saloje, Australijoje. Pradžios mokslus pradėjo Melbourne, o užbaigė jau Amerikoje, Los Angeles mieste. Po to baigė garsiąją Hollywood Immaculate Heart gimnaziją. Pirmuosius duėjus universi-

tetinių studijų metus praleido L. A. miesto kolegijoje, kurioje Rūta puikiai mokėsi, būdama dekanų garbės sąrašo, o baigdama gavo A.A. laipsnį su pagyrimu — "cum laude".

Gyvendama Los Angeles, Rūta baigė lietuvių šeštadieninę mokyklą, dalyvavo ateitininkų bei skautų veikime, o taip pat šoko tautinius šokius. Kurį laiką giedodavo šv. Kazimiero parapijos chore, taip pat, bent trejetą metų mokydamasi skambinti pianinu.

Šiuo metu Rūta bando laimėti gauti tarmybą savo specialybėje. Rūta yra trečioji dukra Onos Prižintaitės ir Jono Motiejūno, kurie baigia išmokslinti keturias dukteris. Artimoje ateityje Rūta žada siekti magistro laipsnio.

Lietuviškoji visuomenė visados džiaugiasi savo atžalyno mokslo laipsnių atsiekimais, o tas džiaugsmas yra dvigubas, kai jaunuolė, kaip Rūta, nepameta ryšių su savo tautos kamieniu. Linkime Rūtai sužaliuoti lietuvių veikimo laukuose!

Set.

Rūta O. Motiejūnaitė

Eugenia Stančiauskaitė (kairėje), laimėjusi 200 dol. stipendiją menų studijai, ir Rosemary Janaitė, gavusi garbės atžymėjimą meno srityje Balzeko lietuvių kultūros muziejaus Moterų vieneto metiniame pavasariname susirinkime.

Marijos aukšt. mokyklos mokinės, kurios dalyvauja meno parodoje Balzeko lietuvių kultūros muziejuje nuo gegužės 4 d. iki 23 d. Seselė Rosanė yra Marijos aukšt. mokyklos meno direktorė.